

О. П. Сомова

Козловський Іван Семенович

КОЗЛОВСЬКИЙ Іван Семенович (11(24). 03. 1900, с. Мар'янівка, нині Васильків. р-ну Київ. обл. – 21. 12. 1993, Москва) – співак (ліричний тенор). Народний артист СРСР (1940), України (1993). Сталінська премія (1941, 1949). Державна премія України ім. Т. Шевченка (1990). Закін. Київ. муз.-драм. інститут (1919; кл. *О. Муравйової*). 1918–22 – арт. Полтав. пересув. муз.-драм., 1922–23 – укр. муз. театрів; 1924 – соліст Харків., 1925–26 – Свердлов. (нині Єкатеринбург) опер, 1926–54 – Великого театру у Москві. 1938–40 – організатор і худож. кер. концерт. Ансамблю опери у Москві, де поставив опери «Вертер» Ж. Массне, «Орфей і Евридїка» К. Глюка (партія Орфея), «Паяци» Р. Леонкавалло. Володів надзвичайно красивим голосом світлого сріблястого тембру, широкого діапазону з вільним верх. регістром. Мистецтву К. притаманні емоційність, щирість, легкість і теплота звучання, майстерність сценіч. перевтілення, філігранне фразування. Не гастролював за кордоном (був «невиїзним»). Особл. глибиною та сценіч. довершеністю вирізняється створ. співаком образ Юродивого в опері «Борис Годунов» М. Мусоргського. К. – один із найвизначніших камер. співаків 20 ст. Неповторними стали артистичні виконання К. творів рос. (М. Глінка, О. Даргомижський, П. Чайковський, С. Рахманінов), зарубіж. (Л. ван Бетговен, Ф. Шуберт, Р. Шуманн, Ф. Ліст) композиторів. Прагнув створити оперу-концерт із напруженою сценіч. дією. К. активно пропагував творчість М. Лисенка, Я. Степового, К. Стеценка, М. Аркаса, С. Гулака-Артемівського, українські народні пісні (зокрема на сл. Т. Шевченка – «Реве та стогне Дніпр широкий», «Думи мої», «По діброві вітер виє», «Така її доля», «Як умру, то поховайте...», «Мені однаково»), укр. колядки (у власній обробці). Виконав партії Андрія в опері «Катерина» М. Аркаса (за однойм. поемою Т. Шевченка; 1918, Полтав. пересув. укр. муз.-драм. театр; 1924, опера і Укр. нар. театр у Харкові; 1940, Ансамбль опери в Москві,

водночас постановник цієї вистави), Петра в опері «Наталка Полтавка» М. Лисенка (1954, Ансамбль опери в Москві). Записав на грамплатівки 22 українські народні пісні. Автор спогадів про укр. співаків О. Петрусенко, М. Донця, П. Цесевича, М. Микишу, Б. Гмирю та ін.; автобіогр. кн. «Музыка – радость и боль моя: Воспоминания, письма, статьи, интервью» (Москва, 2003). У 1970-х рр. на власні кошти відкрив у рідному селі муз. школу. 1994 у Мар'янівці створ. [Козловського І. С. Меморіальний музей-садибу](#).

Основні партії

Левко («Утоплена» М. Лисенка), Андрій («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Ленський («Євгеній Онєгін» П. Чайковського), Берендей, Звіздар, Моцарт, Індійський гість («Снігуронька», «Золотий півник», «Моцарт і Сальєрі», «Садко» М. Римського-Корсакова), Володимир Ігорович («Князь Ігор» О. Бородіна), Синодал («Демон» А. Рубінштейна), Принц («Любов до трьох апельсинів» С. Прокоф'єва), Дубровський (однойм. опера Е. Направника), Фауст, Ромео («Фауст», «Ромео і Джульєтта» Ш. Гуно), Лоенґрін (однойм. опера Р. Ваґнера), Альфред, Герцог («Травіата», «Ріґолетто» Дж. Верді), Альмавіва («Севільський цирульник» Дж. Россіні), Пінкертон («Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні).

Рекомендована література

1. Поляновский Г. Иван Семенович Козловский. Москва; Ленинград, 1945;
2. Булат Т. «...Далеко краще від солов'я...» (Із спогадів про І. Козловського) // НТЕ. 1994. № 1;
3. Сікорська І. Талант сина України (Пам'яті І. С. Козловського) // Там само. № 2–3;
4. Ревуцький В. Із затушованих фактів життєпису великого українського співака (Нотатки до біографії І. С. Козловського) // Там само. № 5–6;
5. Лебедев В. С. Божественный послол: Воспоминания об И. С. Козловском. Владимир, 2000;
6. Медведєв В. Митець, визнаний світом (До 100-річчя від дня народж. І. С. Козловського) // Мист. обрії 2000: Альм. К., 2002.

Бібліографічний опис:

Козловський Іван Семенович / О. П. Сомова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2013. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-7951>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).